

boji prosvetljenja narodovega. Tako sledijo in se hvaležno oklepajo naši ljudje „priateljske“ roke, ki jim kaže le pot nazaj v laž in temo tako se vbija narodu življenjska energija, zmaguje sistem poneumnjevanja, da more nad narodom neomejeno gospodariti država in cerkev.

Leta 1902. in 1903. je priredila Anglija dve poučni potovanji v Ameriko proučevati tamkajšnje šole. Udeležili so se jih šolniki in voditelji delavstva, da bi uvideli, da tvori velik del gospodarske moči in produktivnosti države, ki ima toliko prirodnega bogastva in toliko nadarjenih mož, ravno ameriška šola, katere cilj je svoboden razvoj individualnosti in priprava za življenje, ki je boj, ki tirja vedrega duha, zdravega razuma, ki ne gleda na življenje kot na skrivnostno pobožno romanje grešnega človeka, ki vidi v življenju dobo resnega in velikega stremljenja, kateremu ni začetnih mej. — In pri nas? Mi ne poznamo narodne šole, ki bi vzgajala mladino v duhu narodnem v samostojne, ponosne člane naroda.

Na Dunaju se je vršila letos anketa o reformi šolstva, v parlamentu so se sprejemale resolucije za ustanovitev novih visokih in srednjih šol — na Slovenskem pa vlada propagira duševno nasilstvo nad stotisoči slovenskih otrok, in narod nima volje ne moči, da bi zlomil te suženjske spona, saj jih že skoro ne čuti več. Žalostne gospodarske razmere obračajo njegov pogled drugam, ki vidi, kje tiči vir in početek vse bede, da ne vidi tega dobro premišljenega umora, ki ga vrši vlada na njegovem narodnem telesu. Iz tujih slik, iz tujega življenja mora sprejemati mlada duša že v ljudski šoli vse utise in misli, ne pozna svoje zemlje, svoje slovenske domovine, ne sliši ničesar iz narodove preteklosti, ničesar iz življenja svojih očetov.

Nimamo velike in slavne preteklosti, a imamo svojo slovensko preteklost, svojo zgodovino, ki pa je danes tuja in nepoznana naši šoli in naši mladini in tako oropana naša šola največjega narodno-vzgojevalnega pripomočka.

V tem oziru, sme li biti in more biti tudi slovensko šolstvo zares slovensko-narodno, o tem še danes razmotrivati, ko je to najprijemljivejša vprašanje že zdavnej rešeno, bi bilo nepotrebno tratenje časa. Imamo dovolj razvit književni in znanstveni jezik, imamo zadostno število slovenskih učnih moči in zadostno število slovenskih dijakov.

Slovenci tvorimo narodno-jezikovno enoto na Kranjskem, Primorskem, južnem Štajerskem in južnem Koroškem — to je naša slovenska narodna celina, kjer imamo vse predpogoje in pravice za razvoj in napredek na kulturnem in gospodarskem polju — naše zahteve so torej naravne in povsem upravičene. V tem pogledu ne more biti ne za nas ne za vlado odločilen nikak ugovor, nikak veto onih par procentov Nemcev, ki živijo na izključno slovenskem ozemlju in so v šolskem oziru naravnost prenasajeni. Njihovo nemško šolstvo se mora vključiti v umetno vzdrževanemu importu nemških študentov iz vseh nemških kotov Avstrije v nemške „Studentenheime“ na Slovenskem (Celje, Maribor itd.) samo po sebi reducirati, brž ko smo Slovenci dobili svoje lastno šolstvo. — V teh svojih naravnih postulatih ne moremo več poznati nikakega kompromisnega polovičarstva, dovolj zla je že rodila za naš narod nemška in utrakvistična šola, ki pri nas ni

nič drugega, ko domena vladnih germanizatorjev, ki vzdržujejo sistem korupcije na vseh poljih, kamor le sega na Slovenskem moč in oblast nemške vlade. Vključ vsem poskušnjam in neštevilnim lastnim odpadnikom, ki se prodajajo vladi in nemštvu za drag denar in vodilne službe, nam kaže statistika, da nam vsaj v jedru in osrčju narodove sile niso mogli še germanizirati. Več sadov in uspehov rodimemško šolstvo prinaša na polju poneumnjevanja in vcepjenja absolutne toposti in pomanjkanja vsakega praktičnega smisla za življenje, ko pa na polju germanizacije. Tega nam ne pričajo številke statistike, o tem nam govori celo obupno zgodovina življenja našega naroda, vsa duševna stagnacija in konservatizem, vse ono duševno suženjstvo in servilizem, ki cete in se razvija pri nas prav organsko dalje od časov tlake in suženjstva, ki so za druge narode bili — za nas pa trajajo dalje in tiščijo narod k tlom, da ne more napredovati, kakor bi zahteval naraven njegov razvoj, odgovarjajoč njegovi legi in duševni zmoglosti. Od tod tako velik odtok naših delavnih moči v tujino, odtod oni velik procent naših moči v industrijskih in gospodarsko višje stoječih nemških centrih, ki nastajajo na Štajerskem, Koroškem in v Trstu.

Utrakvistična ljudska šola je neka posebnost, namenjena zlasti Slovincem. Leta 1880. je bilo okrog 1200 utrakvističnih šol v Avstriji, od teh jih pripada 18% na Slovence, torej nad 200. Ščesoma se je pa spoznalo, da taka šola vpliva slabo, in vsak narod je smatral za predpogoj svojega razvoja, da si je preskrbel šolstvo v svojem narodnem jeziku in narodnem duhu, padlo je število utrakvističnih šol na 400, le pri nas je ostalo pri starem in tako je prisojenih sedaj nad 50% dvojezičnih šol samo Slovincem, to je več kot polovica vseh v Avstriji.

Koliko energije se brezplodno potrat, na to nihče ne misli, ker smo vsi vzgojeni in vzrasli v takih šolah. Vzgojen s tujo kulturo, na tujem zavodu, kjer vedno čuti, da je nekak manj vreden človek, mu manjka povsod, manjka izraza, manjka poguma za delo. Tu leže vsi podatki in vzroki naše površnosti, ki nas tira v propast!

Narodu prihaja korist le iz onih šol, ki jih vodimo v duhu našega naroda, v duhu njegove zgodovine in narodove kulturne samostalnosti. Hočemo, da se vzgaja naša mladina v duhu narodnem, v duhu prosvete in duhu napredka. Pomagano pa bo šoli in narodovi vzgoji v šoli malo, ako manjka šoli dela na znotraj, ki pripravlja in vsvarja modernega človeka, naj še bo pritisk vlade in cerkve tako silen. Naravna je torej zahteva naša po značajnih, globoko naobraženih, pedagoško svobodnih učiteljih, ki bodo umevali pozitivno šolsko-vzgojno delo, ki bodo umeli učiti mladino samostojno misliti, da se bo obogatilo čuvstvovanje in mišljenje mlade duše z zakladi narodove kulture, da ne bo več one praznote, ki jo danes polni neznajčnost, klerikalizem in renegatstvo, ki vodi k duševni degeneraciji in počasni germanizaciji.

Za pravilno in pravično presojevanje takojimenoanega „posestnega stanja“ nemškega na slovenskem teritoriju, podam v tabeli natančno sliko nemških jezikovnih otokov v kompaktni slovenski masi.

Apropos, gospod Pavliha! — Vi poznate svoje kolege, in jaz bi rad dobil nekaj informacij o njih. Če nam podaste z a n a s dobrih in uporabnih informacij, potem se bi morda oziralo na vašo kompetenco na podlagi principa št. 2., ki govori namreč o zaslugah, ki si jih pridobi kdo z a n a s! Razumete?

„Razumem! — Vendar pa moram pripomniti, da bi bil rajši imenovan za nadučitelja na podlagi kakega drugega principa, vse-kako pa vam rad ustrezem glede informacij!“

On mi prinese kompetentno tabelo in me prosi, da naj povem o vsakem kompetentu, kar se mi zdi umestnega. Jaz začnem:

1. Bahovec Franc, to je mož, ki služi že 30 let na eninisti šoli; ves čas je vestno služil in izpolnjeval natanko svoje dolžnosti. Priljubljen je pri občinstvu in pri otrokih in pripoznati se mora, da je izkušen in praktičen učitelj. Mož ima dve hiši v Ljubljani, kar gotovo ni v kvar reprezentanci mestnega nadučitelja!

„Pardon, da vas motim,“ mi seže on v besedo, „ravno zato, ker je Bahovec bogat, so

Po uradnem ljudskem štetju iz l. 1900. je šelo Nemštvo na slovenskem teritoriju:

1. Štajersko: Slovinci 409.531 — Nemci 52.716 in sicer 27.154 Nemci v mestih Maribor, Ptuj in Celje in 25.562 Nemci v raznih sodnih okrajih v slovenskem delu Štajerske; slovenska manjšina v imenovanih treh nemških mestih znaša 6052 Slovinci.

2. Kranjsko: Slovinci 479.973 — Nemci 28.177, izmed teh v Ljubljani 5423 Nemci med 29.733 Slovinci.

3. Koroško: Slovinci 90.495 (25 0%) — Nemci 276.829 (74 8%) v celi deželi.

4. Primorsko: Slovenci 212.978, Hrvati 143.602, skupaj 356.580, Italijani 384.159, Nemci 19.454. Izmed teh je nastetih v

Gorici: Slovinci 4754, Italijani 16.112, Nemci 2760,

Trst: Slovinci 24.679, Italijani 116.825, Nemci 8880.

Bilo je pa v Trstu oddanih pri zadnjih državnozborskih volitvah 8415 slovenskih in 8371 laško-liberalnih glasov, nešteti slovenskih socialnih demokratov, ki so glasovali za laško soc. dem. stranko.

Celotno Nemštvo na slovenskem ozemlju šteje torej:

28.177

52.716

19.454

100.347 Nemcev, odštevši Koroško, kjer se more govoriti o dovolj enotni slovenski celini, kar so pokazale tudi zadnje volitve.

To je torej numerična nemška moč, umetno vzdrževana od nemškega uradništva in razširjena na toliko kosov in neznatnih delcev, da bi v naravnem razvoju morala že zdavno izginiti, da ne narašča in se ne krepi od slovenskih priseljencev, od nemškega šolstva, nemškega uradništva in onih naših inteligentnih ljudi, katere korupcija vladnega sistema spravlja v nemški tabor.

Preidimo dalje in konstatirajmo, kaj ima teh 100.000 „Nemcev“ (polovica renegatov, po večini takih, da še nemški ne znajo) in 1.192.780 Slovinci, ki prebivajo skupno na slovenskem teritoriju, Slovenci enotno-kompaktno, „Nemci“ razkropljeni in razdeljeni ponekod v brezpomembne manjšine, po drugod v umetno in krivično vzdrževane v nekaterih mestih in trgih.

Teh naštetih 100.347 Nemcev ima 7 real, 9 gimnazij, 6 učiteljskih, okoli 14 meščanskih šol.

1.192.780 Slovinci pa ima na svojem teritoriju 4 utrakvistične višje gimnazije (Kranjsko) in dve nižji utrakv. paralelki, (Maribor, Celje) eno privatno realko v Idriji, ki jo šele letos prevzame v oskrbo država, eno utrak. moško učiteljsko (Ljubljana) in slov. učiteljske paralele ženske (v Gorici) in slov. višjo dekleško šolo v Ljubljani (mestna), ki se razširi v ženski licej. Na Štajerskem, Koroškem in Primorskem ni nobene slovenske meščanske šole. Slovenskih ljudskih šol je na Koroškem (90.495 Slovinci) 5, utrakvističnih — t. j. za Koroško germanizatorično poneumnevalnih 88. Nemških in poneumnevalnih ljudskih šol je na slovenskem celotnem ozemlju okoli 200, če onih niti ne štejemo, ki so (kakor na Štajerskem) oficijelno slovenske ali utrakvistične z nemško-nacionalnim učiteljstvom, ki se rekrutira iz breznajčnih

„štreberskih“ slovenskih renegatov, ki se jim s tem korakom odpre pot karijere.

Naša zahteva je popolno slovenske narodne šole, kot pogoj temeljitejši narodne obrazbe ter kulturnega in gospodarskega razvoja.

Že danes imamo Slovenci kljub temu, da je srednja šola pri nas docela tuja — nemška — in torej težko dostopna slovenskemu dijaku 2726 slovenskih gimnazijcev in 705 slovenskih realcev.

Začetkom šolskega leta 1907/8 je bilo slovenskih gimnazijcev:

Kranjsko: 1493 (utrakv. gimnazije!)

Štajersko: 643 (samo nižji dve!)

Primorsko: 460 (nemško vse!)

Koroško: 100 (vse nemško!)

Drugod: 30.

Gimnazijcev imamo Slovenci še razmerno veliko, a vključ temu še mnogo premalo. Če pa upoštevamo, da imamo tako neznatno število realcev (705!) potem vidimo, da število 2726 koncem leta 1907 zaostaja daleč pod normalo pri drugih narodih v Avstriji.

Vzrokov za to moramo iskati v prvi vrsti le v tujem šolstvu, ki naravnost ubijajoče ovira prouspeh dijakov in rodi direktno toliko mladih izgubljenih eksistenc.

Začelo se je tudi pri nas v novejšem času pod vplivom splošne prenapolnitve v službah akad. izobražencev misliti, da imamo preveč inteligentnega naraščaja, preveč dijaštva — to pa je docelo napačno in more razvoju in napredku narodnemu le škodovati.

Ojačimo svoje moči!

Nov udarec lopovstva pada na nas — piše levovska „Šakota“ — prsi križarjev udarjajo ob prsi naroda, ki se zvija od bolesti in bolečin. Niso še zaceljene rane, zadane Poljakom v Vrešnji, niso se še posušile solze krvniku izročeni otroci in že nas je zadel nov udarec iz rok barbarov. Nad onimi, ki so brez orožja, se lahko znašajo oni, ki ne poznajo človeških čustev.

Vendar prenašanje tega brutalnega preganjanja in sprejemanja udarcev groznih krivic, to vam je bolest nad boleščjo, otožnost, ki nadkriljuje slehrno otožnost.

Kakor že pravi Rūnvid k Gražini:

„Te iskre zanetijo požar v duši. Ta dim je napovedovalec groznega izbruha,“ tako smemo reči tudi mi, da je novi zakon, izdan od Prusov zoper Poljake, napovedovalec strašnih dni, borb neoborožencev s tlačilci, da so to iskre, ki hočejo zanetiti velik požar v duši naroda.

Vsekako pa nas ne ugonobe iskre, ki jih krešejo križarji, marveč nas le razvnamajo k obrambi in vztrajnosti.

Ne zatemni nam pogleda dim, zbirajoč se v črn oblak; ako pa je napovedovalec izbruha strašnih dni, pa naj nas dobi pripravljene za odboj zadanega nam udarca.

Ojačimo svoje moči za vztrajno in težavno delo, zakaj slehrno dejanje, ki ga danes zamudimo, utegne priti jutri prepozno.

Celo brez orožja v rokah se je moči časih zmagovitó boriti.

Brez isker, ki netijo požar, je vendarle mogoče sežgati sovražnika, zarotivšega se na življenje drugega naroda.

Dalje v prilogi.

Tretji princip je, da se oziramo na spretnost in sposobnost učiteljevo, kar pa pride redkokdaj v veljavo. Četrti princip je ta, da se oziramo na osebno simpatijo, ki z njo vpliva kompetent na nas: njegov nastop, njegovo vedenje, njegova obleka itd. — razumete? Peti princip je princip protekcije; ta je jako važen za nas in se prav mnogokrat vpoštevata, ker se na podlagi tega principa ustreže ne samo tistemu, ki službo dobi, ampak tudi njegovemu protektorju, kar je za nas večjega pomena kakor pa tiste zamere od strani propadlih kompetentov! Razumete?

„Razumem! Torej, ker imate toliko in tako lepih principov, potem pa lahko mene nastavite bodisi že po tem ali po onem principu — kar je meni vseeno, ali mi podelite službo na podlagi principa št. 1., št. 2., št. 3. itd. — glavna stvar je, da službo dobim!“

„Bodite zagotovljeni, da bo dež. šolski svet postopal gotovo po svojem principu in bo gotovo tako ukrenil, da bo z a n j prav; vendar pa vam ne morem nič obljubiti, ker ne odločujem sam in ker je toliko kompetentov!

nekateri mnenja, da njemu ni treba te službe, da ne bi odjedal zaslužka drugemu, ki je bolj potreben kakor on!“

„Česar ne bi odjedal drugemu?“

„No, zaslužka!“

„Kakšnega zaslužka?“

„Funkcijske doklade vendar!“

„Funkcijske doklade? — Koliko pa znaša ta?“

„300 K na leto — za Boga!“

„300 K? To ne pride na dan niti ena kronica in za to bagatelo mora nadučitelj delati na dan 3 do 4 ure in ima poleg tega še vso odgovornost za ves zavod na svojih ramah! Oprostite, po mojem mnenju to ni zaslužek, in Bahovec bi nikomur zaslužka ne odjedel, pač pa bi obvaroval svojega sodruga od dela in skrbi, ki ni zanj nikakor plačan! Funkcijsko doklado bo treba zvišati, posebno če se podeli mesto meni!“

„Pa glede Bahovec so tudi mnenja, da je predober človek in premehek ga srca; on ne bi mogel ustrahovati podrejenega učiteljstva.“

„To trdite prav! Bahovec je dober človek, mehkega srca — zato nikakor ne sodi za voditelja! Dober človek, mehkega srca — prosim Vas — kakšen vodja bi pa to bil!? Nazadnje bi imel še kako sočuvstvovanje s podrejenim učiteljstvom! Morda bi se celo tako daleč spozabil, da bi z učitelji občeval — ali celo jim katerikrat pokazal prijazen obraz! Piff — tak nadučitelj, ki bi s prijazno besedo pa z dobrimi sveti vodil svoje učitelje — hahaha — take figure so bile pred sto leti morda šolski voditelji, a dandanes — prosim Vas za Boga — dandanes mora imeti voditelj energijo — energijo pravim, brezobzirnost, kakršno so imeli ameriški priganjati in pazniki sužnje, nad katerimi so vihteli svoje biče — tak mora biti današnji nadučitelj, sicer ne pridemo nikamor. Bahovec pa je dober človek in ima mehko srce — zato je Bahovec od muh, in nikar se ne ozirajte nanj.“

„Saj se tudi ne bomo!“

„Tako je prav! — 2. kompetent je Razingier Anton, miren in resen mož, vesten učitelj. Služi že 35 let in je delaven na peda-

Da se le nobeno srce ne bi zaprlo v egoizem, da se le nobeden duh ne bi omadeževal z malomarnostjo!

Ojačimo svoje moči, da v resnici razderemo vse to, kar podpira prusko trgovino in obrtništvo in to bodi naša navedena in gmotna obramba.

Tu pojde več za to, da stopimo vsi v vrsto tega pasivnega odpora proti vsem nemškimi izdelkom, kakor za to, da se otresemo nekaterih lastnosti. Tu pojde več za ono preziranje, ki naj velja nečimurni nemški družbi, kakor tudi za to, da izkušamo prebiti brez nemških „Blattov“ in „Bibliothek“.

Ali res nismo sposobni za to, da ustvarimo v svoji sredi zdravno in vztrajno organizacijo, ki naj bi bila naperjena zoper to, da bi v slehnem poljskem društvu, v slehni poljski hiši ne bilo več nemških časopisov. Ali mar ne bomo znali bojkotirati onih nemških prostorov, v katerih se nahajajo „Zeitunge“ na mizah? Saj nemški tisk, ki ga ne pokriva redica sramote zaradi takšnih postav svoje vlade, naj spozna, da takšne postav mora žeti in bo žel samo preziranje.

Nahajajo se časih roke tako umazane, da se jih roke, ki so snažne, dotakniti ne morejo. Nahajajo se tudi duhovi tako nečimurni, da človek ne more imeti z njimi nič skupnega.

V sedanji dobi si Poljska lahko reče, da z barbari, živčimi v XX. stoletju, „noče imeti nič skupnega, zaraditega tudi proč s tem, kar je pruskega!“

Ko je geslo enkrat izdano, je treba vztrajno delovati v človeški družbi v to svrhu, da se to geslo tudi uresniči.

Zaraditega naj vztrajni ljudje osnujejo posebni davek v ta namen, da se olikajo vsi oni, ki rabijo v govoru nemške izraze, ki pošiljajo sinove na pouk v Berlin ali v Vratislavu, ki dajejo hčerke v nemške zavode, ki imajo po hišah nemške pestunje, ki sprejemajo pruske potnike v svoje kleti, ki se še s tisočimi nitmi vežejo z narodom, ki niti človeškega imena ni vredni!

Takšen davek, ko bi se enkrat uvedel, zamore prinesiti velik dobiček, in vinar pridobljati na ta način, nam pomore v boju z nemškim pritiskom v krajinah ob meji. Naj nas ne straši misel na težave in upor. Ako nastopimo vztrajno v vrsti slično lavi, izpulimo družbo izpod nemškega vpliva ter presekamo križarjem niti.

Zoper udarec, naperjen zoper pravice naroda našega, pa si ojačimo moči in branimo se.

Samo da se le nobenega srca ne bi polastil egoizem, da se nobeden duh ne bo omadeževal z malomarnostjo!

Zborovanje „Zaveze“ v Gorici in odkritje Gregorčičeve spominske plošče in spomenika.

Nedavno smo čitali, da namerava odbor za odkritje spominske plošče na Gregorčičevi rojstni hiši in nagrobnega spomenika, odkriti oboje dne 6. septembra t. l. Ker bi to odkritje bilo slovesnejše, ako bi se ga udeležila tudi

goško-literarnem polju. Prej je izdajal v zvezi z Žumrom, sedaj pa z Gabrškom učne knjige.

3. Cepuder Jožef, marljiv kot mravlja, živi in dela le za šolo in družino.

4. Bele Ivan, inteligenten in duhovit učitelj. On ima izpit iz francoščine in poučuje tudi ta jezik.

5. Bezljaj Jožef, zaslužen učitelj, ima meščanski izpit, delaven na literarnem polju. Bil je že nadzornik in je mojster v svoji stroki.

6. Režek Juraj, učitelj, ki ima poleg pripravnške tudi gimnazijsko maturo. Predsednik deželnega učiteljskega društva; ima torej zaupanje vsega kranjskega učiteljstva. Kot učitelj jako marljiv in celo tako neumen, da hodi ob nedeljah popoldne v šolo zvezke korigirat.

7. Pretnar Jakob — stara korenina, bil je že nadučitelj in povsod je ščitil svoje podrejene učitelje. Imel je med učiteljstvom najlepšo — zastopnost in kolegialnost, ki jo je pa dosegel z ljubeznijo. Mož je vztrajen in

„Zaveza“, ki ravno one dni zboruje v Gorici, ali pa saj oni tovariši in tovarišice, ki nameravajo po zborovanju poleteti na grob našega planinskega slavčka, in teh ne bo malo, mislim, da bi bilo dobro, ako bi vodstvo „Zaveze“ stopilo v dogovor z omenjenim odborom v svrhu, da bi se to odkritje preneslo za dva dni, t. j. na dan 8. septembra zjutraj. Glavno zborovanje „Zaveze“ bi namreč bilo v ponedeljek predpoldne. V ponedeljek popoldne, oziroma zvečer bi se odpeljali do sv. Lucije in Tolmina. Drugo jutro 8. septembra pa bi se peljali dalje na odkritje in v Beneško Slovenijo.

S tem bi sicer izpremenili prvotni načrt izleta, ali bili bi zato obilo odškodovani v činu, da bi mi, pijonirji prosvete, bili kolikor mogoče številno zastopani pri odkritju plošče in nagrobnega kamna našemu miljenču. Pokazali bi s tem, kako znamo ceniti naše genije. Saj narod, ki jih ne zna ceniti, ni vreden, da jih ima. Obenem mislim, bi to privabilo mnogo naših cenjenih tovarišev in tovarišice, da se udeležijo nameravanega izleta na Gregorčičev grob in v Beneško Slovenijo med naše brate-trpine. I. S.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Za glavno skupščino „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, ki se bo vršila v dnevi 6., 7. in 8. septembra letos v Gorici, so izvolili in prijavi delegate sledeča „Zavezina“ društva:

1. Tolminko učiteljsko društvo:
1. Matija Kenda, nadučitelj v Volčah;
2. Fran Kašca, nadučitelj v Tolminu;
3. Josip Rakovšek, nadučitelj pri Sv. Luciji;
4. Matej Mikuz, učitelj v Tolminu;
5. Josip Prijatelj, nadučitelj v Grahovem;
6. gospica Dragica Pavšič, učiteljica v Podmeleu.

- II. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo:
7. Fran Ferline, učitelj v Šmarju pri Jelšah;
8. gospa Marija Ferline, učiteljica v Šmarju pri Jelšah;
9. gospodična Tilka Lecker, učiteljica v Slivnici pri St. Juriju ob juž. žel.

- Namestnika:
1. gospodična Leopoldina Hotschewar, učiteljica v Šmarju pri Jelšah;
2. Pavel Flerš, nadučitelj pri Sv. Stefanu.
- III. Sevnisko-brežiško učiteljsko društvo:
10. Josip Pečnik, nadučitelj v Kapelah;
11. Ludovik Potočnik, učitelj na Dobovi;
12. gospa Terezija Potočnik, učiteljica na Dobovi;
13. Fran Srebernič, nadučitelj v Zabukovju;
14. Ignacij Supan, učitelj v Brežicah.

- IV. Savinjsko učiteljsko društvo:
15. gospodična Bibiana Kolšek, učiteljica na Vranskem;
16. Ivan Kramar, učitelj v Braslovčah.
- Namestnika:
3. gospodična Frida Zmerzlikar, učiteljica v Letušu;
4. Robert Senica, učitelj v St. Juriju ob Taboru.

Prosimo vsa Zavezina društva, da vrnejo o pravem času izpolnjene društvene izkaze in prijavi delegate, Zavezinih blagajniku pa pošljejo udnino.

Priprave se marljivo in vsestransko vrše za dostojen nastop v Gorici. Posebno marljivo je na delu „Učiteljsko društvo za gorški okraj“, da sijajno sprejme udeležence XX. glavne skupščine.

neumorljiv govornik; on zvrta s svojim govorom če je treba, luknjo v trebuh; torej porabljen človek.

8. Levec Janez, reformator slovenskega lepopisnega pouka, izboren učitelj — mož samostojnega mišljenja.

9. Kleč Avgust, inteligenten človek, učitelj, ki govori perfektno tri jezike: slovensko, nemško in laško. Denarja ima kakor smeti.

10. Trošt Franc, delaven na šolskem in glasbenem polju. Izboren glasbenik in ženij glede izdelovanja učil. On izdeluje iz starih gumbov, polomljenih dežnikov itd. prav uporabljiva učila.

11. Jelenc Luka, predsednik „Zaveze“, učitelj, ki ima meščanski izpit in človek, ki se nikdar ne prelevi. Kakršnega mnenja je bil pred 30 leti, takšnega je še danes.

12. Furlan Jakob, priden učitelj, reformator telovadbe, jako prijazen človek.

13. Kečelj Alojzij, mož, ki ima glavo na svojem mestu. Priden in vesten učitelj, star vojak, je pomagal Bosno in Heroego-

Vsakdo, komur količjak pripušajo razmere, pohiti one dni v solučno Gorico.

Vodstvo Zaveze

Luka Jelenc,

predsednik.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 6. avgusta t. l. v Gornjem gradu ob 11. uri v 4. razredu tamošnje šole.

Vzpored:

1. Nagovor predsednikov.
2. Zapisnik in dopisi.
3. Poročilo o slavljenju društvene dvajsetletnice.

4. Predavanje: „Tudi pri pouku v telovadbi se je ozirati na praktičnost v življenju.“ Predava g. Burdian.

5. Volitev delegatov za „Zavezino“ zborovanje v Gorici.

6. „Svjetozor“ — praktično učilo. Razkazuje in razloži g. Šijanec.

7. Slučajnosti.

Po zborovanju je skupni obed v gostilnici g. Šarba.

Z ozirom na to, da je isti dan ob 10. uri ustanovni shod okrajnega društva za varstvo zanemarje mladine v veliki graščinski dvorani — je pričakovati, da se zbere takrat vse okrajno učiteljstvo v Gornjem gradu. Gostje k zborovanju kakor tudi k skupnemu obedu dobro došli!

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje 6. dne m. avgusta ob 10. uri v „Narodnem domu“.

Dnevni red:

1. Zapisnik o zborovanju dne 4. aprila 1908.

2. Dopisi in sicer: a) dve resoluciji „Zveze“ v Celju; b) prispevanje doneskov za „Legov“ spomenik; c) oglaševanje pevcev, pevk in godbenikov za „Zvezine“ prireditve; d) „Najvišja zahvala“ „Zvezi“ za izraženo vdanost; e) predlog o izdajanju plačnega zakona; f) predlog za okrajne šolske svete v zadevi učit. plač; g) sestanek slovenskih učiteljev v Pragi (9.—14. 8.); h) nabiralne pole v zadevi „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani; i) pristop k „Zvezi narodnih društev“; j) pristop k „Narodni založbi“ v Celju; k) pristop k „Haftpflichtversicherung“. Poročevalec tov. Zinnauer.

3. Volitev delegatov za „Zavezino“ skupščino v Gorici.

4. Predlogi, nasveti i. dr.

Šoli in učiteljstvu naklonjeni gostje dobro došli!

Imenom odbora:

A. Požegar, t. č. načelnik.

Učiteljsko društvo za šentlenski okraj zboruje v četrtek, dne 6. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne v Sv. Lenartu po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Zelo zanimivo predavanje. 4. Poročilo o „Zvezi“. 5. Volitev delegatov za „Zavezo“. 6. Kako naj obhaja društvo 60 letnico presvetlega cesarja. 7. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši! Pokažite 6. avgusta t. l., da se zavedate svoje stanovske dolžnosti ter pridite vsi. Le v slogi je moč.

J. Kopic, predsednik.

Srednješolski vestnik.

** Ruski jezik na krakovski gimnaziji. Na neki krakovski gimnaziji se uvede rusčina kot obvezen predmet. V Galiciji biva zdaj mnogo poljske mladine iz Privislinskega okraja v Rusiji, ki bojkotira ruske šole. Ker bi pa ta mladina v Rusiji ne mogla dobiti služb, ako ne dokaže znanja ruskega jezika, je ustregla vlada željam ruskih Poljakov na omenjeni način ter jim dala priložnost, da se poljski mladeniči nauče rusčine. To je prvi slučaj, da se v Avstriji poučuje na javni šoli ruski

jezik, ki so ga dosedaj vedno smatrali za nekako strašno, dočim se ga Nemci, Francozi in Angleži pridno uče, ker je edini slovanski svetovni jezik. Morda pa se je začelo vendarle dani v glavah avstrijskih birokratov?

** Jesenski zrelostni izpiti na moškem in ženskem učiteljskem v Ljubljani se vrše od 21. do 28. septembra.

** Matura na celjski gimnaziji se je vršila od 20. do 25. julija. Napravilo je izpite 55 maturantov, 8 z odliko.

** Stoletnice celjske velike gimnazije, ki so jo slavili prav v vsenemškem duhu minulo soboto v nemškem gledališču, se slovenski fantje na gimnaziji niso udeležili. Vsa čast mladim Slovincem, ki se niso pustili žaliti in so s svojo odsotnostjo ostro obsodili samonemški značaj te prireditve. Nemci se silno jeze, ker se ni udeležil stoletnice celjski glavar g. baron Müller. Ima pač več takta kakor oni, kar mu mora služiti le v čast.

** Matura na II. državni gimnaziji v Ljubljani se je vršila 20., 21. in 23. t. m. Izmed 22 kandidatov sta dva odličnjaka, dva reprobirana za pol leta, ostali „zreli“, deloma soglasno, deloma z večino glasov.

** Sprejemni izpiti na slovenski gimnaziji v Celju. Oglasilo se je k sprejemnemu izpitu 24 fantov, sprejetih je bilo 22 — toliko kakor lansko leto.

** C. kr. umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani je izdala poročilo o šolskem letu 1907/08. Zavod je obsegal nastopne oddelke: I. Zimske kurze za stavbne obrtnike (zidarje, kamnoseke in tesarje). II. Oddelek za šoloobvezne dečke z dvema razredoma. III. Dnevno šolo za obdelovanje lesa s strokovnimi oddelki za a) stavbo in pohištveno mizarstvo. b) strugarstvo, c) rezbarstvo, d) kiparstvo. IV. Javno risarsko šolo za mojstre in pomočnike. V. Dnevno šolo za umetno vezenje in čipkarstvo s strokovnimi oddelki a) za umetno vezenje, b) šivanje čipek, c) pletenje (klekljanje) čipek. VI. Javno risarsko šolo za deklice. — Na zavodu je poučevalo poleg ravnatelja 9 profesorjev in učiteljev, 4 učiteljice. 3 delovodje in 8 pomožnih učiteljev. Obiskovalcev (rednih in hospitantov) je bilo v začetku leta 269, koncem leta pa 179. Izmed rednih učencev jih je izdelalo 115, pri 10 je bil nepopoljen uspeh. Odhodno spričevalo je dobilo 12 obiskovalcev. Slovencev in Slovenk je bilo 157, Nemcev 20 in 2 Hrvatov.

** Madjarska gimnazija v Osjeku. V Osjeku zgradi ogrska državna železnica poslopje za madjarsko nižjo gimnazijo. — Vse to se dogaja pod tistim baronom Rauchom, ki ga Frankovci kraj vsega svojega velikohrvaškega radikalizma slave kot pravega hrvaškega bana. So pač vredni drug drugega: Rauch, Madjari in — Frankovci.

Politiški pregled.

* Kdo bo predsednik avstrijske delegacije. Letos se ima za predsednika avstrijske delegacije voliti član gosposke zbornice. Kandidatje so trije: dr. Baerenreither, vite Madeyski in baron Gautsch. Po dosedaj običajnem modusu bi moral biti izvoljen doktor Baerenreither kot član levece, ker sta v preteklih sezijah to mesto zapored zavzemala člana središča in desnice. Zakaj se stranke sedaj nočejo več držati prejšnjega modusa, ni znano. Delegati gosposke zbornice so imeli te dni sejo, da se sporazumejo glede predsednika. Pravijo, da bo izvoljen Madeyski.

* Naslov justičnih in sanitetnih svetnikov. V jubilejskem letu bodo posamni zdravniki in odvetniki odlikovani s podelitvijo naslova justičnih, oziroma sanitetnih svetnikov. Odvetniškim in zdravniškim zbornicam se bo dala prilika, da se posvetujejo o tem vprašanju. Splošno prevladuje mnenje, naj bi se s tem naslovom odlikovale samo take osebe, ki so se po dolgoletnem poklicu izkazale vredne za tako

vino „notjemati“. Tvegaj je že kri in življenje za cesarja.

14. Gale Franc, mož, ki dosedaj še ni ničesar storil, kar bi se mu moglo v zlo šteti!

15. Likozar Anton, občinski svetnik, ki imponira s svojim odločnim nastopanjem ljubljanskemu občinstvu. Mož je bil tudi vojak in se je udeležil okupacije Bosne!

16. Jegl...

„Dovolj!“ me ustavi gospod. „Ne govorite dalje! Iz teh petnajstih kompetentov ne bomo nobenega izbrali!“

„Seveda ne“, — odgovorim jaz — „ozirali se boste vsekako name! Iz mojega poročila ste lahko povzeli, da so to ljudje, ki nimajo pravih svojstev za nadučitelja. To so vsi ljudje, ki drže še sedaj na značajnosti, ki pravijo o kolegialnosti in medsebojni ljubezni in ki govorijo o narodnosti in veri. Mene pogledjte! Jaz sem to že zdavnaj vrgel med staro šaro; zatajil sem že narodnost pa tudi vero in zatajim, če je treba, oboje skupaj. Taka so mo-

derna naziranja in jaz se jih držim. Res je, da nimam dosedaj nikakih zaslug, ne takih, ne takih, pa to nič ne dé, zaslug si lahko pridobim s tem, da bom Vam vdano služil, kakor pokoren sluga, in pa s tem, da bom — zagotavljam Vas — najstrožje postopal z učiteljstvom in v kali zamoril takoj vsako prsto misel, ki bi se znala pojaviti v tej ali oni učiteljski glavi. — Učiteljstvo se bo naučilo pod mojim vodstvom, da ne bo mislilo s svojimi možgani, ampak da bo sveta edino le moja misel!“

Tako in enako sem govoril h gospodu. Kakor sem zapazil, so napravile moje besede najboljši vtisk na gospoda in zato sem preverjen, da bom preskočil vseh 15 navedenih kompetentov.

Kadar se to zgodi, Vam poročam, gospod urednik; do tedaj pa mi ostanite zdravi!

Na zdar!

Vaš

Pavliha.